

Klauzulę wykonalności nadano
w dniu 27.01.2020 r. pkt II
na wniosek pełn. wierz. /K. 384/
r.pr. J. T..
Na zarządzenie Sędziego
z up. Kierownika Sekretariatu
Starszy Sekretarz Sądowy
Magdalena Stachera
Sygn. akt I ACa 400/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Ryszard Iwankiewicz (spr.)
Sędziowie:	SSA Krzysztof Górski SSA Halina Zarzeczna
Protokolant:	St. sekr. sąd. Marta Osińska

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2019 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa (...) Banku (...) spółki akcyjnej w W.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. i E. R.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej E. R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim

z dnia 30 stycznia 2019 r. sygn. akt I C 502/18

I. oddala apelację,

II. zasądza od pozwanej E. R. na rzecz powoda (...) Banku (...) spółki akcyjnej w W. kwotę 8 100 (osiem tysięcy sto) złotych tytułem kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Halina Zarzeczna Ryszard Iwankiewicz Krzysztof Górski

Sygn. akt I ACa 400/19

UZASADNIENIE

Powód (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W., pozwem złożonym w dniu 5 marca 2018 r. przeciwko pozwanym (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością siedzibą w W. i E. R., wniosła o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, domagając się zasądzenia kwoty 229.236,78 zł solidarnie z weksla z odsetkami ustawowymi od dnia 23 listopada 2017 r. do dnia zapłaty.

Uzasadniając żądanie, powód podał, że dnia 1 października 2010 r. udzielił pozwanej (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. kredytu obrotowego (...) w rachunku bieżącym (...) w wysokości 180.000 zł, który zabezpieczał weksel własny in blanco wystawiony przez (...) Sp. z o.o. i poręczony przez E. R.. Wskazano także, iż pozwana spółka nie spłaciła kredytu w warunkach określonych w umowie i w dniu 23 października 2017 r. powód zawiadomił pozwaną spółkę o wypełnieniu weksla i wezwał do zapłaty kwoty 229.236,78 zł, zaś pismem z dnia z dnia 24 listopada 2017 r. wezwanie do zapłaty tej kwoty powód skierował do E. R..

W dniu 15 marca 2018 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, w którym nakazał pozwanym aby zapłacili solidarnie powodowi kwotę 229.236,78 zł z weksla wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 listopada 2017 r. do dnia zapłaty oraz koszty postępowania.

W zarzutach od tego orzeczenia pozwana E. R. wniosła o uchylene wobec niej nakazu zapłaty w całości i oddalenie powództwa, wskazując, że nie kwestionuje formalnej poprawności weksla ani autentyczności podpisu na jego rewersie, jednakże podnosząc, że weksel został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem, oraz że został wypełniony w zakresie sumy wekslowej po upływie terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego.

Pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością siedzibą w W. nie zaskarżyła powyższego nakazu zapłaty.

Wyrokiem z dnia 30 stycznia 2019 roku Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim utrzymał w mocy w całości nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym w dniu 15 marca 2018 r. w stosunku do pozwanej E. R..

Rozstrzygnięcie to Sąd I instancji poparł ustaleniami faktycznymi, z których wynikała, że w dniu 1 października 2010 r. (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. zawarł z (...) spółką z o.o. z siedzibą w W. umowę kredytu odnawialnego w kwocie 180.000 zł udzieloną w ramach rachunku bankowego typu biznes. Zabezpieczeniem spłaty kredytu miał być weksel in blanco wystawiony przez pozwaną Spółkę z poręczeniem wekslowym udzielonym przez współnika E. R.. Ostatecznie okres kredytowania został ustalony do dnia 30 września 2012 r.

Pozwana spółka nie spłaciła kredytu w terminie i w związku z tym powód wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) z dnia 19 listopada 2013 r. na kwotę 154.912,85 zł, któremu Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim postanowieniem z dnia 15 stycznia 2014 r. nadał klauzulę wykonalności.

W dniu 3 kwietnia 2014 r. powód skierował do komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wielkopolskim wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko pozwanej spółce. Postępowanie egzekucyjne zostało umorzone postanowieniem z dnia 29 lipca 2014 r. jako bezskuteczne.

W dniu 31 sierpnia 2016 r. ponownie wszczął egzekucję przeciwko pozwanej spółce. Dnia 12 grudnia 2016 r. komornik sądowy wydał postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wobec stwierdzenia jego bezskuteczności.

W dniu 23 października 2017 r. powód zawiadomił (...) spółką z o.o. z siedzibą w W. i E. R. o wypełnieniu wystawionego weksla na sumę 229.236,78 zł, opatrzeniu go datą płatności 23 listopada 2017 r. oraz wezwał do zapłaty tej kwoty do dnia 23 listopada 2017 roku.

Opierając się na takich ustaleniach faktycznych, Sąd Okręgowy stwierdził, że w niniejszej sprawie bezsporne było, że powód posiadał wierzytelność wynikającą z zawartej z pozwaną spółką umowy kredytu, który to kredyt nie został spłacony w terminie w pełnej wysokości. Nie ulegało także wątpliwości, że spłata kredytu została zabezpieczona wekslem in blanco, który poręczyła E. R..

Sporna natomiast pozostawała kwestia przedawnienia – pozwana wskazywała, że upłynął już trzyletni jego termin. Pozwana podnosiła także, że przedmiotowy weksel został wypełniony niezgodnie z porozumieniem, a roszczenie jest nieudowodnione co do wysokości.

Powołując się na przepisy art. 118 k.c. i art. 123 k.c., Sąd wskazał, że trzyletni bieg terminu przedawnienia roszczenia wynikającego z umowy kredytowej został przerwany pierwszy raz na skutek złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu (dnia 19 listopada 2013 r.), kolejno został przerwany w dniu wszczęcia egzekucji na podstawie tego tytułu, tj. w dniu 3 kwietnia 2014 r. i zaczął biec na nowo dopiero po zakończeniu egzekucji, tj. w sierpniu 2014 roku. Ów termin został ponownie przerwany wskutek złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji w sierpniu 2016 r., którą zakończyło postanowienie z grudnia 2016 r., zatem od grudnia 2016 r. zaczął biec na nowo. Przedmiotowy weksel został zaś uzupełniony w dniu 23 października 2017 r., co w ocenie Sądu czyni zarzut przedawnienia podnoszony przez pozwaną E. R. bezzasadnym.

Następnie Sąd Okręgowy rozważył, jak kształtować się będzie odpowiedzialność pozwanej E. R. jako poręczycielki wekslowej w związku z istnieniem wierzytelności pozwanej spółki. Sąd, kwestionując stanowisko pozwanej E. R., która podniosła, że niezgodność z porozumieniem wyrażała się w tym, iż weksel został wypełniony przez wierzyciela, pomimo posiadania tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego, wystawionego przeciwko spółce i zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. z klauzulą wykonalności, wskazał, że poręczycielowi przysługują zarzuty przysługujące wystawcy weksla, jednakże chodzi o zarzuty materialne, nie procesowe, które w toku postępowania przywoływała pozwana. Sąd uznał również, że nie zachodzi tożsamość roszczenia w stosunku do (...) spółki z o.o. z siedzibą w W. i E. R., ponieważ jeden stosunek prawny ma swoje źródło w umowie kredytu, a drugi w wekslu i tym samym nie istnieje ani przedmiotowa, ani podmiotowa tożsamość roszczeń wywodzonych z obu tych stosunków prawnych.

Finalnie Sąd wskazał, że nie mają prawa bytu zarzuty co do niewykazania roszczenia co do wysokości wobec znajdującej się w aktach sprawy dokumentacji bankowej.

Apelację od tego wyroku wniosła pozwana E. R., zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj.:

a) art. 32 w związku z art. 10 Prawa wekslowego poprzez uznanie, że wobec istnienia tytułu wykonawczego przeciwko wystawcy weksla własnego wierzyciel miał prawo wypełnić weksel;

b) art. 70 Prawa wekslowego poprzez zasądzenie roszczenia przedawnionego.

Powołując się na powyższe, apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie nakazu zapłaty w całości i oddalenie powództwa.

Powód wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej okazała się bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

Wykonując prawnoprocesowy obowiązek dokonania własnej oceny zgromadzonego materiału procesowego, Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, a poczynione ustalenia faktyczne (zawarte w wyodrębnionej redakcyjnie części uzasadnienia zaskarżonego wyroku) nie są wadliwe i znajdują odzwierciedlenie w treści przedstawionych w sprawie dowodów, zwłaszcza, że strona apelująca ustaleń tych nie kwestionowała, ograniczając się do zgłoszenia zarzutów naruszenia prawa materialnego. W związku z tym Sąd odwoławczy czyni ustalenia Sądu Okręgowego częścią uzasadnienia własnego wyroku, nie znajdując potrzeby ponownego ich szczegółowego przytaczania.

Ze stanu faktycznego, ustalonego przez Sąd I instancji wynika bezspornie, że przed wypełnieniem weksla in blanco, co nastąpiło w dniu 23 października 2017 r., powód będący wierzycielem ze stosunku podstawowego, dwukrotnie występował przeciwko (...) spółce z o.o. w W. jako dłużnikowi z tytułu zawartej z powodem umowy kredytowej, na drogę egzekucji sądowej, czym przerwał upływ terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, który to termin zaczął biec na nowo w grudniu 2016 r.

Skoro zatem weksel został wypełniony w czasie, kiedy jeszcze nie minął trzyletni termin przedawnienia roszczenia powoda, wynikającego z zawartej z (...) spółką z o.o. w W. umowy kredytu bankowego, należało przyjąć, że weksel został wypełniony prawidłowo, gdyż dokonano tego zgodnie z upoważnieniem do wypełnienia weksla, a w konsekwencji roszczenie powodowego Banku wobec wystawcy weksla in blanco, tj. (...) spółce z o.o. w W., powstało dopiero z dniem uzupełnienia tego weksla oraz upływu wskazanego w nim terminu płatności. Do tego momentu nie mógł rozpocząć się bieg przedawnienia roszczenia wekslowego, skoro jeszcze roszczenie to nie powstało. Ta sama konkluzja odnosi się do pozwanej, będącej poręczycielem wekslowym.

Jak zasadnie przyjmuje Sąd Okręgowy, kwestię przedawnienia zobowiązań wekslowych reguluje przepis art. 70 prawa wekslowego, zgodnie z którym roszczenia wekslowe przeciwko akceptantowi, wystawcy weksla własnego i ich poręczycielom przedawniają się z upływem trzech lat, licząc od dnia płatności weksla.

Należy zatem odróżnić zarzut przedawnienia roszczenia wekslowego, mający źródło w art. 70 prawa wekslowego, od zarzutu przedawnienia roszczenia ze stosunku będącego podstawą wystawienia weksla, zaliczany w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego do tzw. zarzutów subiektywnych, mieszczących się w zarzucie wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z deklaracją wekslową. Obie instytucje różnią się istotnie, w szczególności co do początku biegu terminu przedawnienia.

Jeżeli zatem powództwo w niniejszej sprawie oparte zostało wyłącznie na zobowiązaniu wekslowym, nie ma znaczenia to, czy wniesienie pozwu nastąpiło po upływie terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, bowiem nie ten stosunek jest podstawą roszczenia, a stosunek wekslowy, który przedawnia się według swoistych zasad przewidzianych w art. 70 prawa wekslowego. W takiej sytuacji zarzut przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego może być skutecznie podniesiony tylko w ramach zarzutów przewidzianych w art. 10 prawa wekslowego, gdyby okazało się, że weksel został wypełniony po upływie terminu przedawnienia roszczenia podstawowego.

Stosownie do dyspozycji art. 32 prawa wekslowego poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył i jedynie w tym przepisie należy upatrywać podstaw odpowiedzialności pozwanej E. R.. Pozwana jest bowiem wyłącznie poręczycielką wekslową, gdyż nie poręczała ona wykonania zobowiązania (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. wynikającego z zawartej umowy kredytowej.

Skoro, w realiach rozpoznawanej sprawy, termin przedawnienia roszczeń wekslowych powodowego banku wobec pozwanej E. R. jako poręczycielki wekslowej, rozpoczął swój bieg od dnia płatności przedmiotowego weksla, tj. dnia 23 listopada 2017 r. i skończyłyby się po upływie trzyletniego terminu, tj. z dniem 28 listopada 2020 r., to nie może być żadnych wątpliwości co do tego, że roszczenie wekslowe wobec pozwanej jako poręczycielki wekslowego, przedawniające się według zasad z art. 70 prawa wekslowego, w dacie wnoszenia pozwu nie uległo przedawnieniu.

Uwzględniając jednak to, że zarzuty apelującej nawiązują do przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, należy stwierdzić, że pozwana jako osoba, która złożyła podpis na wekslu in blanco, może - na podstawie art. 10 prawa wekslowego - powoływać się na niezgodność uzupełnienia blankietu z udzielonym upoważnieniem, polegającą na dokonaniu uzupełnienia już po przedawnieniu się zabezpieczonego roszczenia. Jak wspomniano wcześniej, kwestia przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego w odniesieniu do weksli in blanco, łączona jest w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego z upoważnieniem do wypełnienia weksla. Odmienne stanowisko prowadziłoby do nieusprawiedliwionej dodatkowej ochrony roszczeń przedawnionych i praktycznie nieograniczonej w czasie odpowiedzialności poręczyciela wekslowego. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2008 r., sygn. II CSK 522/07).

Roszczenie powodowego Banku wobec dłużnika głównego, wynikające z długu podstawowego (umowy kredytowej), zabezpieczonego wekslem in blanco, a poręczonym przez E. R., nie uległo jednak przedawnieniu w dacie wypełnienia weksla przez wierzyciela, wskutek prawidłowo ustalonych przez Sąd Okręgowy zdarzeń przerywających bieg tegoż przedawnienia, a mianowicie złożenia przez powodowy Bank w dniach 3 kwietnia 2014 r. i 31 sierpnia 2016 r. wniosków o wszczęcie egzekucji w stosunku do (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. celem ściągnięcia należności wynikających z nie wykonania przez dłużnika zobowiązań określonych umową kredytową. Skoro więc w chwili wypełnienia weksla in blanco nie upłynął jeszcze termin przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, podlegającego zabezpieczeniu wekslowym, nie ma podstaw do przyjęcia, aby do wypełnienia weksla doszło z naruszeniem art. 10 prawa wekslowego.

Należy podkreślić, że w przypadku weksla in blanco zobowiązanie wekslowe i odpowiadające mu roszczenie powstaje dopiero po uzupełnieniu blankietu przez uprawnioną osobę zgodnie z treścią otrzymanego upoważnienia. Poręczenie wekslowe nie służy natomiast zabezpieczeniu zapłaty długu podstawowego, stanowiącego causę dla wystawienia weksla in blanco, gdyż jego celem jest zabezpieczenie zapłaty długu wekslowego. Przed wypełnieniem weksla in blanco wierzyciel nie ma wobec awalisty żadnego roszczenia (ani wekslowego ani ze stosunku podstawowego), w stosunku do którego mógłby biec termin przedawnienia i który mógłby ulec przerwaniu.

Skarżąca w ramach wywiezionego środka odwoławczego zawarła również zarzut, że wobec istnienia tytułu wykonawczego przeciwko wystawcy weksla własnego, wierzyciel nie miał prawa wypełnienia weksla. Stawiając ten zarzut, apelująca pomija jednak okoliczność, że podstawę roszczenia w rozpoznanej sprawie stanowi weksel, a przedmiotem oceny jest istnienie zobowiązania wekslowego wynikającego z udzielonego przez pozwaną poręczenia wekslowego, nie zaś zobowiązanie wykreowane na skutek zawarcia umowy kredytowej, która stanowiła podstawę do wystawienia w stosunku do innego podmiotu bankowego tytułu egzekucyjnego, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Nie występuje zatem w tym przypadku, jak słusznie zauważył to Sąd I instancji, ani podmiotowa ani przedmiotowa tożsamość obu tych roszczeń i wobec tego nie ma żadnych prawnych podstaw do przyjęcia, aby niedopuszczalne było dochodzenie przed sądem roszczeń wynikających ze stosunku wekslowego i to nawet wówczas, gdy roszczenie wynikające umowy kredytu zostało wcześniej stwierdzone tytułem wykonawczym, tym bardziej, że nie był to tytuł będący orzeczeniem sądowym.

W tym stanie rzeczy apelacja została oddalona na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono przy uwzględnieniu wyrażonej w art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zasady odpowiedzialności stron za wynik procesu, a wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powoda została ustalona przy uwzględnieniu stawek określonych w § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu obowiązującym w dacie wnoszenia apelacji.

Halina Zarzeczna Ryszard Iwankiewicz Krzysztof Górski